

Irodalom

- FONYÓDI M. 2005: L'esprit de géometrie. Az ortogonális városháló, mint városi attribútum. In: N. KOVÁCS T. - BÖHM G. - MESTER T. (szerk.): Terek és szövegek. Újabb perspektívák a városkutatásban. Budapest, Kijárat Kiadó, p. 21.
- FORGÁCS É. 1991: Bauhaus, Pécs: Jelenkor Irodalmi és Művészeti Kiadó. p. 16.
- GROPIUS, W. 1923: Az Állami Bauhaus eszméje és felépítése. In: Kerékgyártó B. szerk.: A mérhető és a mérhetetlen. Építészeti írások a huszadik századból. Budapest, Typotex, 2004. p. 58.
- GROPIUS, W. 1963: Új szerződés az étellel. In: Apolló a demokráciában. Budapest, Corvina, 1981. p. 47.
- GROPIUS, W. 1967: Apolló a demokráciában. Budapest: Corvina, 1981. p. 9.
- HEGYI L. 1986: Avantgarde és transzavantgarde. Budapest, Magvető
- HUSZ M. 2010: Képzőművész-identitások. In: Korunk, 2010. május, p. 31.
- HORVÁTH TAMÁS írása, In: www.lakberendezes.hu
- PETŐCZ A. 2008: A Nyugat és a jelben létező avantgard. In: Forrás, 2008/11.
- ROSCH G. 2005: A 20. század elejének modern törekvései és a Bauhaus hatása kerületünk lakóházaln: In: Hegyvidék, 2005. június p. 8.
- ROTHMAN G. írása, In: www.inspiral.hu (2010. október 17.)
- www.bauhaus.de
- Budapest-Európai kultúrpolitika-Pécs 2010 - Goethe-Institut <http://www.goethe.de/ins/hu/bud/ges/eur/eku/ver/hu6314367.htm>

BÉRES GÁBOR

Regionális EKF pályázatok (DDOP-4.1.1.D) szakmai értékelésének főbb szempontjai

A Pécs és környezete életét nagymértékben befolyásolni képes Európa Kulturális Fővárosa 2010 program pozitív regionális hatásait jelentősen szolgálta az a pályázati lehetőség, amellyel a régió kis- és középvárosai fejlesztési forrásokhoz juthattak. A cikkben a „Pécsi Európa Kulturális Fővárosa 2010 programhoz kapcsolódó regionális fejlesztések megvalósítása” című pályázathoz benyújtásra került kulturális stratégiák értékelési szempontjait tekintem át.

2010-ben - Essen és Isztambul mellett - Pécs volt Európa Kulturális Fővárosa. A program azt célozta, hogy a térség kulturális kínálatának fejlesztésével és bemutatásával, illetve a programsorozatot övező kiemelt nemzetközi és hazai figyelem kihasználásával a régió tartósan fejlődési pályára álljon, bővüljenek a kulturális és kreatív vállalkozások piaci lehetőségei, fellendüljön a régió turizmusa, bővüljön a foglalkoztatás.

Annak érdekében, hogy az EKF programsorozat céljának megfelelően a pozitív hatások ne csak Pécssett, hanem a dél-dunántúli régió más területein is érvényesüljenek, a Regionális Operatív Program készítői szükségesnek ítélték a régió más városainak támogatását is. Ez egyrészt a

kulturális kínálat fejlesztésével, a kulturális programoknak az EKF rendezvényekhez való kapcsolódásával, valamint a programok sikeres lebonyolításához szükséges kulturális-infrastrukturális fejlesztésekkel valósulhatott meg.

A fenti célkitűzés megvalósítását lehetővé tevő pályázati felhívás és útmutató a Dél-dunántúli Akcióterv IV. prioritásába illeszkedő, a Városfejlesztési akciók támogatása konstrukció „D” komponensét, azaz a „Pécsi Európa Kulturális Fővárosa 2010 programhoz kapcsolódó regionális fejlesztések megvalósítása” című komponenst 2008 márciusában jelentették meg.

A konstrukció célja a Dél-dunántúli régió városaiban a pécsi Európa Kulturális Fővárosa „Határtalan város” című pályázatában leírt elvekhez és célokhoz kapcsolódó és illeszkedő kulturális fejlesztések támogatása volt, melyek révén lehetővé vált:

- a kulturális kínálat bővítése,
- a kulturális javak iránti kereslet növekedése,
- a kreatív vállalkozások fejlesztése.

A pályázat meghirdetésekor a támogatásra, rendelkezésre álló keretösszeg a 2007-2008. évi akciótervben 2745 millió forint volt.

A regionális EKF kiírás első körben nyertes pályázatai befejezték a projektfejlesztési szakaszt és jelentős részük támogatási szerződéssel rendelkezik. A 9 db pályázat (Dombóvár, Kaposvár, Komló, Marcali, Mohács, Selye Siklós, Szekszárd, Szigetvár) második forduló beadási határideje 2009. augusztus 12-e volt. A pályázók számára rendelkezésre álló 6 hónapos projektfejlesztési időszak - bár a többi kiíráshoz képest számos könnyítés volt található az útmutatóban - sokuknak problémát jelentett.

A kiírás jellegéből adódóan az infrastrukturális beruházások támogatására szolgált. Jogosultsági kritériumként került meghatározásra, hogy a regionális EKF pályázatoknak illeszkedniük kell a „Határtalan város” dokumentumhoz, az abban foglaltakat szem előtt tartva kell megalkotniuk a pályázatokat, megszervezni a rendezvényeket.

Az illeszkedés vizsgálata viszont egy problémát mindenképpen felvetett, nevezetesen, hogy a regionális EKF programok jóváhagyásához szükség lett volna a pécsi EKF rendezvények meghirdetésére, ami csak késve történt meg.

A pályázat előzményéhez tartozik, hogy a Pécs 2010 Menedzsment Kht. akkori vezetőségével minden pályázni szándékozó dél-dunántúli város egyfajta együttműködési megállapodást kötött. A 2009. június 12-én közzétett 2010-es programlistában szerepelt pár regionális EKF nyertes város, azonban konkrét programjaikat ott nem tüntették fel, csak érintőlegesen kerültek be a listába. Mivel az a lista folyamatosan bővült, pontosításra került, fennállt a lehetősége, hogy bekerüljenek az ő programjaik is az EKF főáramlatába.

Mindenképpen szükség lett volna párbeszéd elindítására az érintettekkel, hogy egyfajta útmutatás kristályosodjon ki a pályázók számára annak érdekében, hogy megfelelő programokkal tudjanak előállni 2010-ben - és hogy ne legyen értelmetlen a kiírás.

A pályázó városoknak első fordulóban be kellett nyújtaniuk a kulturális stratégiájukat, amelyek a következő szempontokat taglaló szakmai értékelésen mentek keresztül:

Az illeszkedések vizsgálata

Ennek keretében mérlegelték, hogy a tervezett fejlesztés összhangban volt-e a város érvényben lévő fejlesztési/településrendezési terveivel (ahol elkészült, ott az integrált városfejlesztési stratégiával). A kulturális stratégiát a megadott módszertan alapján kellett elkészíteni, minden egyes alfejezetét szakmailag minősíthető módon kellett kidolgozni, és szakmailag értékelhető

információt kellett tartalmazzon. A város által javasolt kulturális programoknak illeszkedniük kellett a „Határtalan város” pályázati anyagban lefektetett központi témák valamelyikéhez. Elvárás volt, hogy a fejlesztés egyben városrehabilitációs célokat is szolgáljon, a fejlesztésre tervezett létesítmények városmegújítási szempontokat is figyelembe vegyenek.

A célrendszer megalapozottsága

Fontos szempont volt, hogy a város kulturális stratégiai céljai a helyzetelemzés megállapításaira támaszkodva kerüljenek meghatározásra, a célok megvalósíthatóságát külön szempontként értékelték. Minden pályázónak igazolnia kellett azt az összhangot, amit a város kulturális stratégiai céljai mutatnak a tervezett programkínálattal, és a kulturális ráfordítások tervezett összetételével. A kiírás egyik jellegzetessége, hogy a kulturális programoknak turizmusfejlesztési célokat is kellett szolgálniuk. A programok iránt várt érdeklődés realitását a kulturális programkialakítás versenytársелеmzésével is igazolni kellett, bizonyítandó, hogy a megcélzott kínálat összhangban van az elemzés megállapításaival. A sikeres pályázat egyik alapfeltétele volt, hogy a kulturális értékteremtés és fogyasztás ösztönzésére megvalósítható és megalapozott intézkedési javaslatok kerüljenek megfogalmazásra. Mindezekon felül határozott elvárás volt, hogy a városok a testvérvárosi kapcsolatrendszerüket a civil és kulturális kapcsolatok erősítésére is fel kellett használják. Az EKF-hez kapcsolódó tervezett kulturális program kiválasztását a stratégia megfelelő módon alá kellett támassza.

A kulturális programstratégia megalapozottsága

Az EKF keretében megszervezni kívánt kulturális program kapcsolódása a város jelenlegi kulturális kínálatához és a lakosság kulturális igényeihez szakmailag értékelhető módon bemutatásra került minden egyes pályázó városnál. Az EKF keretében megszervezni kívánt programok megvalósítása során a helyi közösségek, alkotóműhelyek bevonásra kerültek, a programok 2010 utáni fenntartását a realitások ismeretében vállalni tudták a városok.

Kulturális infrastruktúra-fejlesztés illeszkedése a kulturális stratégiához

Szakmailag értékelhető módon be kellett mutatni az EKF keretében megszervezni kívánt kulturális programok megrendezéséhez szükséges infrastruktúrális igények tükrében a fejlesztés megalapozottságát. Az alapelképzelés szerint a fejlesztést követően új kulturális funkciók jönnek majd létre az adott településeken, és ezzel összefüggésben a fejlesztés eredményeképpen nem alakulnak ki hasznosítatlan, eddig kulturális céllal működtetett ingatlanok. Rendkívül fontos kritérium volt az, hogy a fejlesztés révén új munkahelyek jöjjenek létre.

Megvalósíthatóság

Az EKF-hez kapcsolódó kulturális programok megrendezéséhez szükséges anyagi erőforrások rendelkezésre álltak. A fejlesztés tárgyát képező kulturális tér fenntarthatóságát vizsgáló előmegvalósíthatósági terv túlnyomórészt reális volt. Be kellett mutatni azt, hogy a fejlesztés tárgyát képező kulturális tér üzemeltetésének szervezeti kerete és üzemeltetésének anyagi háttere biztosított.

Partnerség

Szintén ki kellett térni arra - és egyben igazolni egyrészt azt -, hogy megtörtént a lakosság, a civil és kulturális egyesületek, a vállalkozások bevonása a stratégia megalkotásába, ennek módszertana bemutatásra került és hatékony volt.

Csak azok a projektek kerültek szakmai értékelésre, amelyek esetében a kulturális stratégia a szakmai bírálat során minimum 65 pontot teljesített, ellenkező esetben a pályázat elutasításra került volna. A pályázó városok felkészültségét bizonyítja, hogy ilyen okból kifolyólag elutasításra nem került sor.

A projektjavaslatok I. fordulós szakmai értékelése során a fentiekén túl a projekt céljának, illeszkedésének értékelését, a projekt indokoltságát, alátámasztottságát, a megvalósíthatóság és fenntarthatóság kérdéskörét vizsgálták, a pénzügyi-gazdasági szempontokon és a horizontális célok - ezen belül az esélyegyenlőség, illetve a környezeti fenntarthatóság különbontva jelent meg - értékelésén túlmenően. Mindezeket figyelembe véve a feltételek adottak voltak arra, hogy a régiós városok sikeres EKF beruházásokkal támogathassák kulturális életüket.

A regionális EKF pályázatok kapcsán elkészített kulturális stratégiák a pályázatok kötelezően elkészítendő mellékletei voltak, de azokhoz a későbbiekben számon kérhető indikátorok nem tartoztak. A kulturális stratégiák szakmai minősége igen, de a tényleges megvalósulása a pályázati rendszer keretein belül nem ellenőrizhető, a stratégiák iránymutató szerepe akár az aktuális városfejlesztési érdekek áldozatául is válhat.

Irodalom

A határtalan város Európa Kulturális Fővárosa - Pécs, 2010 pályázat <http://195.228.152.115/public/upload/file/dokumentumok/nyilvanos/pecs2010.pdf>

letöltés dátuma: 2010. október 4.

COLIN MERCER 2006: Cultural planning for urban development and creative cities www.culturalplanning-oresund.net

Pályázati útmutató a Dél-Dunántúli Operatív Program A pécsi Európa Kulturális Fővárosa 2010 programhoz kapcsolódó regionális fejlesztések megvalósítása c. pályázati felhívásához Kódszám: DDOP-2008-4.1.1.D/2F-2.f

www.nfu.hu